

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Voortgezet Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
1379069

Uw brief van
14 juni 2018

Datum 16 juli 2018
Betreft De beantwoording van de vragen van het lid Van den Hul (PvdA) over
het onderzoek van scholierenorganisatie LAKS over veiligheid op school

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van het lid Van den Hul (PvdA) van
uw Kamer over het onderzoek van scholierenorganisatie LAKS over veiligheid op
school.

De vragen werden mij toegezonden bij uw boven aangehaalde brief met
kenmerk 2018Z11387.

Namens de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

2018Z11387

Onze referentie
1379069

Vragen van het lid Van den Hul (PvdA) aan de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media over het onderzoek van scholierenorganisatie LAKS over veiligheid op school (ingezonden 14 juni 2018).

Vraag 1

Hoe beoordeelt u dat slechts 56 procent van de scholieren in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en 48 procent van de leerlingen in het praktijkonderwijs zich veilig voelt op school, blijkens een tevredenheidsonderzoek van het Landelijk Actie Komitee Scholieren onder bijna 75.000 leerlingen van alle middelbare schoolniveaus?¹

Uiteraard is het streven dat alle leerlingen zich veilig voelen op school. Het baart mij dan ook zorgen om te horen dat juist leerlingen in het praktijkonderwijs (pro) en het vmbo, waar het vaak gaat om meer kwetsbare leerlingen, duidelijk minder vaak tevreden zijn over de veiligheid op hun school.

De berichtgeving over het onderzoek gaat in op het percentage leerlingen dat (heel) tevreden is over de veiligheid van de school. Als alle resultaten van de LAKS-monitor op dit vlak in beschouwing worden genomen, blijkt dat 82 procent van de pro-leerlingen en 87 procent van de vmbo-leerlingen (heel) tevreden of neutraal over de veiligheid is. Gemiddeld is 92 procent van de vo-leerlingen (heel) tevreden of neutraal over de veiligheid op de eigen locatie en 8 procent (heel) ontevreden. Dat is een onwenselijk groot verschil tussen de schooltypen.

In andere vormen van monitoring van de veiligheidsbeleving op school wordt het beeld dat pro- en vmbo-leerlingen zich minder veilig voelen bevestigd. Uit de tweejaarlijkse meting die vanuit OCW met de monitor Sociale veiligheid in en rond scholen wordt gedaan, kwam in 2016 naar voren dat de meeste leerlingen in het pro (91 procent) en het vmbo (94 procent) zich veilig voelen. Zij voelen zich echter minder vaak veilig dan het gemiddelde van alle vo-leerlingen (95 procent). Eind dit jaar zal ik u de uitkomsten van de meest actuele afname van de monitor Sociale veiligheid in en rond scholen sturen.

Overigens heeft de Sectorraad Praktijkonderwijs in haar reactie op de resultaten van de LAKS-monitor aangegeven dat hun eigen monitoring van de veiligheidsbeleving van de leerlingen in het pro een beduidend positiever beeld geeft. De door hen (bij ruim 12.000 pro-leerlingen) afgenomen monitor geeft aan dat 90 procent van de pro-leerlingen zich veilig voelt. Dit komt sterk overeen met het percentage uit de hierboven genoemde OCW-monitor van 2016.

Vraag 2

Hoe verklaart u dit gebrek aan veiligheidsbeleving op het vmbo, ondanks dat Wet veiligheid op school voorschrijft dat scholen een pestprotocol naleven, een vertrouwenspersoon hebben en actief in de gaten houden hoe leerlingen de veiligheid op school ervaren? Schiet de regelgeving tekort, schort het aan de naleving ervan of heeft u nog een andere verklaring?

¹ <https://nos.nl/artikel/2236319-actiecomite-vmbo-leerlingen-voelen-zich-nog-steeds-niet-veilig-op-school.html>.

De Wet veiligheid op school is op 1 augustus 2015 in werking getreden. Daarmee is helder omschreven dat de school een verregaande inspanningsverplichting heeft om te zorgen dat leerlingen kunnen leren in een (sociaal) veilig schoolklimaat. In de wet is aangegeven dat scholen een veiligheidsbeleid dienen te ontwikkelen, een duidelijk aanspreekpunt voor leerlingen en ouders aangaande pesten moeten hebben, en dat scholen jaarlijks dienen te monitoren hoe het staat met de veiligheidsbeleving, het welbevinden en de aantasting van de veiligheid onder de leerlingen. Dit laatste geeft scholen heldere aangrijpingspunten om het beleid gericht bij te stellen indien daar aanleiding toe blijkt op basis van de monitoring. Scholen moeten de resultaten van die monitoring jaarlijks doorgeven aan de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) zodat deze informatie kan worden gebruikt in het toezicht en de handhaving.

De verplichting om de monitoringsresultaten ter beschikking te stellen aan de inspectie is ingegaan in het schooljaar 2016/2017. Helaas hebben veel scholen dit in dat schooljaar niet gedaan. Scholen hebben over het algemeen wel de verplichte monitoring gedaan maar een deel van hen is vergeten de resultaten door te sturen. Deze scholen hebben na de zomer van 2017 een waarschuwing ontvangen van de inspectie. Daarbij is duidelijk gemaakt dat het van belang is de resultaten van het lopende schooljaar (2017/2018) wel tijdig, voor 1 augustus 2018, door te sturen aan de inspectie. Ik ga ervan uit dat scholen hiermee aan de slag gaan.

Ik ben er van overtuigd dat er met de Wet veiligheid op school een helder en goed kader is neergezet waarmee scholen precies weten wat er van ze verwacht wordt en er goede informatie en ondersteuning beschikbaar is. Zo hebben scholen jaarlijks goede informatie om hun beleid op dit vlak te optimaliseren en zijn er, indien zij dat nalaten, ook voor het toezicht heldere aangrijpingspunten om scholen hierop aan te spreken en te handhaven. Uit de diverse monitoren waarbij de sociale veiligheid, of pesten in het bijzonder, aan bod komen is de afgelopen jaren gebleken dat er een toename is van het aantal leerlingen dat zich veilig voelt op school, en een afname van het aantal leerlingen dat zegt dat zij gepest worden. Op het moment dat het systeem zoals dat is neergezet met de Wet veiligheid op school daadwerkelijk in zijn geheel is geïmplementeerd, en een aantal jaar functioneert, verwacht ik een verdere toename van het aandeel leerlingen dat zich veilig voelt op school. Dat betekent dat scholen ook in de komende jaren de aandacht voor dit onderwerp moeten vasthouden en er inderdaad hard aan moeten werken. Een sociaal veilig schoolklimaat vraagt tenslotte om continue aandacht van alle betrokkenen.

Vraag 3

Wat gaat u ondernemen om de veiligheidsbeleving op vmbo-scholen te verbeteren?

Zoals ik al aangaf is het beeld dat de veiligheidsbeleving op vmbo-scholen enigszins achterblijft ten opzichte van de andere schoolsoorten, herkenbaar. Daarom is juist ook op scholen met een vmbo-aanbod de afgelopen jaren heel hard gewerkt aan het verbeteren van die veiligheid. Dat neemt niet weg dat daar voor sommige scholen toch nog een uitdaging ligt om die veiligheidsbeleving nog meer aandacht te geven. In mijn brief van 24 mei jongstleden, over de uitkomsten van het onderzoek naar de effectiviteit van anti-pestprogramma's, gaf

ik aan dat aanbod en het gebruik van dergelijke programma's in het voortgezet onderwijs achterblijft.² Dat is een gemiste kans.

Onze referentie
1379069

Ik ben in gesprek met diverse betrokkenen, waaronder de VO-raad, om te bezien wat er kan worden gedaan om het aanbod, maar ook het gebruik van anti-pestprogramma's in het voortgezet onderwijs te vergroten, dan wel te stimuleren. In deze gesprekken zal ik ook specifiek ingaan op de vraag in hoeverre er op vmbo-scholen gebruik wordt gemaakt van deze programma's, of dit dan bewezen effectieve programma's betreft en wat er kan worden gedaan om het gebruik daarvan te stimuleren. Dergelijke programma's kunnen in de PDCA-cyclus zoals scholen die op basis van de Wet sociale veiligheid op school dienen op te zetten, een belangrijke rol spelen.

Vraag 4

Kunt u met een doorwrochte visie op deze problematiek komen voorafgaand aan het algemeen overleg van 5 september 2018 over sociale veiligheid in het onderwijs?

Zoals hierboven geschetst ben ik van mening dat er de afgelopen jaren een helder kader is neergezet waarin scholen, leerlingen en ouders en het toezicht weten waar ze terecht kunnen en wat hun plichten en rechten zijn. Nu het kader is neergezet wil ik de komende jaren inzetten op de invulling en toepassing. Daarbij hoort ook handhaving. Het is ook in deze fase en de jaren daarna zaak dat leraren en scholen dit thema hun voortdurende aandacht geven. Ik realiseer me dat sommige scholen daarbij nog enige ondersteuning kunnen gebruiken. Zij kunnen daarvoor terecht bij Stichting School en Veiligheid. Ik zal samen met de VO-raad bezien op welke wijze wij deze ondersteuning op accenten kunnen aanpassen zodat deze goed is afgestemd op de conclusies van het onderzoek naar de anti-pestaanpakken en de uitkomsten van de LAKS-monitor.

² Vergaderjaar 2017-2018, Kamerstuk 29240, nr. 82.